

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Олександра Іллівна ВАСИЛЬЄВА,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри регіонального управління,
місцевого самоврядування та управління містом
Національної академії державного управління
при Президентові України (м. Київ),
sandra_nadu@ukr.net

УДК 351:353.8 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ

Досліджено сучасний стан формування та функціонування кластерів в Україні, визначено загальні для всіх регіонів України складові у створенні кластерів, а саме: відсутність налагодженого партнерства між органами влади й підприємницькими структурами; нечітко визначені умови діяльності кластерів; слабкий рівень взаємодії між підприємствами регіону; відсутність активної участі у кластерах наукових установ і вищих навчальних закладів; слабка мотивація підприємств регіону та небажання ризикувати; відсутність коштів на реалізацію кластерних проектів; незначна поінформованість підприємців про позитивні результати діяльності кластерів у різних регіонах і за кордоном; відсутність нормативно-правових документів, які стимулюють і регулюють діяльність кластерів; низький рівень довіри між підприємцями й органами влади; відсутність державної підтримки процесів кластеризації тощо.

Зазначено, що сьогодні відсутні загальнодержавна кластерна концепція, не визначено функції та повноваження учасників кластеру, повноваження місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування щодо координації дій, інструментарій врахування соціально-економічної специфіки кожного регіону та економіко-фінансового стимулювання кластерних структур тощо. Нагальним залишається формування законодавчого забезпечення кластеризації.

Зазначено, що відсутність нормативно-правового регулювання функціонування кластерів унеможлиблює також отримання інформації про точну їхню кількість, фінансову та виробничу

господарську діяльність. Відсутність інформації та знань з питань формування кластерних структур — ще один із чинників слабого розвитку таких інтегрованих об'єднань на території України. Зрушенням нормативно-правового забезпечення кластеризації, на нашу думку, можна вважати прийняття Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, яка передбачає застосування інструменту кластерів з метою стимулювання місцевого економічного розвитку.

Варто підкреслити, що сьогодні фіксується ефект від кластерного підходу, він вийшов за межі лише економіко-виробничої взаємодії, дає можливість досягати результату діяльності учасників через об'єднання в асоціації, навіть без закріплення законодавчо категорії «кластер», а також досягнення синергетичного ефекту розвитку територій, на яких розміщуються кластери, проте не всі регіони, зокрема їх органи публічної влади використовують таку можливість.

Визначено, що кластерний підхід є складовою механізми соціально-економічного розвитку територій, який ґрунтується на нормативно-правовому забезпеченні з продовженням його використання у стратегічних документах, а також створення кола організаційно-методично-інформаційної підтримки кластеризації на державному рівні та в регіонах.

Отже, незважаючи на те, що в Україні поки що не формалізовані інституціональні умови відносин між учасниками кластерних утворень, у практичній діяльності суб'єктів регіонального розвитку вже може застосовуватися кластерний підхід за умов, що вони мають спільну мету та мотивовані до партнерських довготривалих договірних відносин. Застосування кластерного підходу до реалізації завдань державної політики регіонального розвитку означає поєднання інтересів і мережеву співпрацю всіх зацікавлених сторін регіонального розвитку, що створює можливості для концентрації ресурсів та підвищення ефективності діяльності. Діяльність з реалізації кластерного підходу — це комплекс організаційно-економічних заходів із консолідації всіх суб'єктів регіонального розвитку, який повинен бути формалізований у стратегіях, проектах і програмах розвитку регіонів.

Зазначено, що в умовах децентралізованих публічно-владних відносин саме «мережева модель» взаємодії суб'єктів влади та суспільства формує довіру між інституціональними суб'єктами та корпоративний інтерес усіх учасників. Мережева модель публічного управління реалізацією державної політики регіонального розвитку в умовах децентралізації може використовуватися як інструмент узгодження мети та поєднання організаційних і самоорганізаційних ресурсів суб'єктів регіонального розвитку.

Ключові слова: кластер, кластеризація, регіональний розвиток, публічно-владні відносини, децентралізація.

Історичний розвиток України свідчить, що довготривале провінційне існування та відсутність власної державності й громадянського суспільства негативно

позначилися на політичних та економічних процесах, які відбуваються за часів її незалежності. Оскільки кластер як організаційна форма діяльності суб'єктів підприємництва в Україні досі не зареєстрований, статистичних показників результатів функціонування кластерів фактично немає. Також бракує системних оцінок впливу проектів кластерів на розвиток регіону.

Проблеми розвитку громадянського демократичного суспільства сьогодні є надзвичайно актуальними, бо становлять основу реформування суспільного життя в країні. Проблематика та актуальність теми обумовлюється інтенсифікацією процесів трансформації державної політики регіонального розвитку в багаторівневу публічну політику, суть якої полягає в організації такої системи публічно-владних відносин, що уможливило участь численних груп зацікавлених сторін у формуванні політичного порядку денного з подальшим впливом на процес розроблення та реалізації управлінських рішень.

В умовах інституціоналізації публічного простору державної політики регіонального розвитку формується нова мережева модель взаємодії суб'єктів регіонального розвитку з метою консолідації дій та ресурсів для реалізації місцевих публічних інтересів.

Аналіз вітчизняної та зарубіжної практики формування кластерів здійснено у працях багатьох учених: З. Варналія, О. Крайника, С. Соколенка, О. Тищенко, Л. Федулової та ін. Різні аспекти формування інноваційних кластерів і передумов їх ефективного функціонування досліджували А. Бутенко, В. Дубовик, Н. Мікула, О. Тодорова та ін. Роль органів публічної влади у створенні та підтримці діяльності кластерних структур в Україні розкривали у своїх наукових дослідженнях О. Васильєва, З. Герасимчук, І. Дегтярьова, М. Миколайчук, Д. Смолич, І. Чикаренко та ін.

Метою статті є дослідження сучасного стану формування та функціонування кластерів в Україні з метою визначення типових складнощів у їх утворенні.

Кластеризація як явище лише відносно нове для економіки та соціально-економічного розвитку територій нашої країни. На території колишнього Радянського Союзу та Української РСР деякі «прообрази кластерів» як мережевих систем управління вже існували. Наприкінці 80-х років XX ст. у СРСР була спроба формування двох типів кластерів, зокрема, у сфері високих технологій. В електронній промисловості кластери, наприклад, з'являлися за географічним принципом: поруч із Москвою (Зеленоград, Калуга) і містами: Вороніж, Ленінград, Новосибірськ, Саратов та інші. Другий тип кластерів утворився в основному у сфері військово-промислового комплексу: це об'єднання не за географічним, а за проектним принципом, які створювалися за указом «зверху», а потім перетворилися на природну кооперацію мережевого типу. Так, атомна промисловість Радянського Союзу була «державою в державі» і її можна розглядати як особливий кластер, систему мережевого типу управління, розсіяну у просторі [1].

Поряд із кластерами існує багато теорій: індустріальні райони, територіально-виробничі комплекси, промислові вузли тощо. Щодо них кластери, як правило, виступають узагальнюючою концепцією.

Отже, кластерний підхід — це комплексний науково-практичний підхід до розвитку територій у цілому, а не окремих об'єктів, як це було за радянських часів, що означає поєднання інтересів та мережеву співпрацю всіх суб'єктів регіонального розвитку та є основою для концентрації ресурсів і підвищення ефективності діяльності з реалізації завдань державної політики регіонального розвитку. Крім того, децентралізаційні процеси, що відбуваються в Україні, покликані передати на місця не лише повноваження та ресурси, а й відповідальність

місцевим органам влади за постійний пошук шляхів подальшого розвитку території. З цією метою, органи місцевої влади у більшості країн світу вдаються до використання кластерного підходу в політиці регіонального розвитку, тому що кластер — це структура, яка володіє синергетичним ефектом: дозволяє кожному учасникові залишатись самим собою, сприяє конкуренції та формуванню інвестиційного клімату, стає майданчиком для втілення інновацій та розвитку науки і, таким чином, є реальною основою для загального подальшого розвитку території. Отже, основною перевагою кластерного підходу в діяльності органів публічної влади — є рівність всіх учасників: як представників бізнесу, науки, вищих навчальних закладів, так і владних структур. Таким чином, забезпечується повноцінна «діалогічна взаємодія» саме в системі горизонтальних взаємозв'язків, вкорінення у громадську свідомість нових принципів організації спільних дій, орієнтованих на діалог, взаємодію держави і суспільства в розв'язанні проблемних питань, що становлять загальний інтерес.

У числі дієвих інструментів, що формують механізм регіонального розвитку, поряд із базовими елементами — нормативно-правовими, організаційними та фінансово-бюджетними, слід назвати також державні та місцеві регіональні програми, спеціальні режими інвестиційної діяльності, науково-технічні та індустріальні парки, межтериторіальне і транскордонне співробітництво [2].

Формування та функціонування кластерів в Україні, впровадження інтегрованих структур у національну систему господарювання, як показала практика, виявилось дуже важко. Кластери в Україні є ринковими саморегульованими ініціативами, формування яких передбачає встановлення неформальних зв'язків між підприємствами, державними та місцевими органами влади, освітніми та науково-дослідними установами. При цьому діяльність цих структур законодавчо не регламентується, підтримку мають лише за рахунок вкладів учасників або за рахунок грантового фінансування в рамках проектів. Існує багато причин повільного впровадження кластерної моделі організації виробничо-господарських процесів в економіку України, серед яких: слабка структура технологічних інститутів, недоліки інфраструктури, регіональна замкнутість, низький рівень інноваційної культури та довіри між учасниками потенційних кластерів, інвестиційна непривабливість та державне недофінансування регіонів, низька культура ведення бізнесу, практика рейдерських захопів тощо. Достатньо вагомою причиною недостатнього розвитку кластерів слід назвати також низький рівень розвитку асоціативних структур: агентств регіонального розвитку, торгових палат, промислових асоціацій, які не виконують завдання вироблення пріоритетів регіонального розвитку. А держава залишається неефективним регулятором структурних змін інноваційної бази на державному та регіональному рівнях управління економікою. Головною ж причиною, яка гальмує розвиток кластерів у країні, є постійне загострення кризових явищ у вітчизняній економіці, нестабільна політична та економічна ситуації, високий рівень корупції.

Важливим аспектом забезпечення успішної реалізації кластерного підходу та інноваційного розвитку економіки країни є ідентифікація кластерів, яка побудована на їх класифікації за певними ознаками. В Україні формування інноваційних кластерних структур є одним з пріоритетних напрямків економічного розвитку. Міжнародний досвід ідентифікації кластерних структур свідчить, що діагностика кластерів найчастіше здійснюється на підставі двох взаємопов'язаних підходів: «згори — вниз», коли визначається привабливість і передумови для розвитку кластера в тій чи іншій області; «знизу — вгору», коли здійснюється ідентифікація кластера на певній території. Так, С. Соколенко пропонує

класифікувати кластери за такими групами [3]: конкурентні, стратегічні, зрілі, стабілізуючі.

У 2000-х роках Урядом приймалися рішення, в яких наголошувалось на необхідності кластеризації. Зачинателем кластеризації в нашій країні слід вважати Хмельницьку область (виробничі кластери — швейний, будівельний, харчовий, туристичний і зеленого сільського туризму). Одним із прикладів є інноваційно-технологічний кластер сільгоспмашинобудування «АгроБУМ», створений у 2009 р. у Запорізькій області (м. Мелітополь) за підтримки проекту партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток» [4]. У 2012 році до кластера входили близько 40 підприємств малого та середнього бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет, органи місцевої виконавчої влади й органи місцевого самоврядування.

На Львівщині функціонує кластер Деревообробки та меблевого виробництва (ДОМВ), який було створено у 2010 році. У 2007–2009 рр. швейцарсько-українським проектом FORZA проводились заходи, до яких залучалися представники деревообробних і меблевих підприємств, лісових господарств, органів державного влади та місцевого самоврядування [5]. Наприкінці 2009 — початку 2010 року були проведені зустрічі підприємств, які підтримали ідею створення цього кластера, а протягом 2010 року відбувалось визначення організаційно-правової форми функціонування кластера ДОМВ.

Складовою частиною Стратегії економічного та соціального розвитку Херсонської області на період до 2015 року був проект створення та діяльності транспортно-туристичного кластера «Південні ворота України» [6]. У 2005 р. цей кластер був зареєстрований як асоціація підприємств транспортної галузі, туризму та курортно-рекреаційного комплексу; рекламно-інформаційних, поліграфічних, будівельних підприємств; органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань.

Сьогодні говорять про формування на території Херсонської області транспортно-логістичного кластера. Беруться до уваги зручне географічне положення області, яка розташована на перетинанні національних і міжнародних морських шляхів Азово-чорноморського басейну. Через територію Херсонщини проходять важливі залізничні, річкові та повітряні шляхи, які з'єднують економічні райони України з багатьма закордонними країнами. У транспортно-логістичному комплексі області функціонує понад 100 підприємств і організацій, серед яких три морські торговельні порти, сім річкових портів, п'ять судноплавних компаній, судноремонтні верфі, підприємства залізничного й автомобільного транспорту, аеропорт, авіапідприємства [7]. Метою кластера є формування сучасних підприємницьких мереж у транспортно-логістичному комплексі області, забезпечення постійного розвитку регіону й перетворення його в новітній транспортно-логістичний та інформаційний вузол, у якому гарантується використання технологій глобального контролю пересування вантажів і контейнерів, у тому числі моніторинг безпеки їх вмісту, включаючи наявність у них шкідливих речовин і радіації [8].

За підтримки Програми Розвитку ООН в Україні (в рамках Проекту «Економічне і соціальне відновлення Донбасу»), Уряду Японії в партнерстві з Урядом України в межах ініціативи «Керамічний край» у 2015 році малі виробники керамічної галузі міста Слов'янська Донецької області об'єдналися в кластер [9]. У результаті дослідження галузі кераміки за кілька місяців помітили, що кожен з підприємців характеризується вузькопрофільним виробництвом, якщо він виробляє скульптури, то не виробляє посуд, якщо виробляє посуд, то не займається фігурками тощо. Тут і проявляється роль кластера, виокремленого з урахуванням історичної спеціалізації території.

Кластери беруть на себе розв'язання більшості соціальних проблем територій, спрямовані на поліпшення інфраструктури регіону, в якому працюють, забезпечують створення нових робочих місць, що необхідно для зняття соціальної напруги на території.

У 2010 році спеціалістами неурядової організації «Українські кластери» при проведенні «Українського кластерного дослідження» було визначено основні стримуючі фактори щодо утворення та розвитку кластерів у регіонах України, а саме [10]:

- відсутність налагодженого партнерства між органами влади та підприємницьким сектором, що гальмує формування кластерів, оскільки на початкових етапах лише ринкового попиту недостатньо, необхідна ще й державна підтримка розвитку кластерних відносин;

- негативне сприйняття промисловими гігантами, які працюють на експорт, ідеї збільшення спрямованості на задоволення внутрішніх потреб за відсутності гарантій реального, а не потенційного попиту на продукцію;

- відсутність активної позиції щодо участі у кластерах серед наукових установ;

- слабка мотивація в підприємств регіону, які мають різні напрямки і мету діяльності;

- різні форми власності власників, які побажали брати участь у створенні кластерів;

- відсутність коштів на реалізацію кластерних проектів, небажання ризикувати через слабо позначені умови діяльності кластерів, відсутність законодавчих і нормативних документів, які стимулюють і регулюють діяльність кластерів;

- слабка інформованість підприємців щодо суті поняття «кластер», практичної відсутності або слабого поширення інформації про позитивні результати діяльності кластерів в інших регіонах і за кордоном;

- слабкий рівень довіри між підприємцями та органами влади;

- стійка налаштованість підприємців на ведення справ у поодиночці, невпевненість у дієвості нових підходів, ментальність керівників, які не бажають змінювати свої підходи до пошуку нових шляхів організації діяльності власних підприємств;

- роз'єднаність і слабкий рівень взаємодії між підприємствами регіону;

- відсутність широкомасштабної державної підтримки процесів об'єднання підприємств у кластери, особливо на початкових етапах створення кластера.

У контексті реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, надзвичайно цікавою є думка колективу вчених З. В. Герасимчук і Д. В. Смолич, які пропонують у системі загальних принципів формування кластерів виділяти принцип децентралізації. Вони припускають централізоване державне стимулювання формування і розвитку кластерів, проте підкреслюють, що застосування принципу децентралізації передбачає активну роль регіональної влади в цьому процесі [11].

У 2015 році в Україні створена неурядова і неприбуткова громадська організація Clust-UA Українське агентство кластерного розвитку, метою якого є допомогти Україні стати важливою частиною глобальної економіки, шляхом створення та підвищення ефективності українських кластерів [12]. Протягом 2015–2016 років за підтримки цієї організації ініційовано та вже починає функціонувати чернівецький яблуневий кластер — *Chernivtsi Apple Cluster* (CAC) [13], ведеться робота над ініціюванням деревопереробного кластера на Черкащині.

Варто зазначити, що протягом останніх років можна відмітити значний стрибок у розвитку кластерів в ІТ-сфері. Так, наразі в Україні діє п'ять ІТ-кластерів [14]: Львівський, Луцький, Дніпропетровський, Одеський та Харківський.

Зрушенням нормативно-правового забезпечення процесів кластеризації, на нашу думку, можна вважати прийняття Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року. У частині «Узгодженість політики стимулювання розвитку «точок зростання» та підтримки економічно менш розвинутих та депресивних територій» документ визначає стратегічну мету, пріоритетні напрями та завдання державної регіональної політики. Такими, зокрема, однаково для всіх регіонів є «запровадження різноманітних інструментів і механізмів стимулювання місцевого економічного розвитку (кластерів, національних проектів, механізму державно-приватного партнерства тощо)» [15].

Отже, незважаючи на те, що в Україні поки що не формалізовані інституціональні умови відносин між учасниками кластерних утворень, у практичній діяльності суб'єктів регіонального розвитку вже може застосовуватися кластерний підхід за умов, що вони мають спільну мету та мотивовані до партнерських довготривалих договірних відносин. Застосування кластерного підходу до реалізації завдань державної політики регіонального розвитку означає поєднання інтересів і мережеву співпрацю всіх зацікавлених сторін регіонального розвитку, що створює можливості для концентрації ресурсів та підвищення ефективності діяльності. Діяльність з реалізації кластерного підходу — це комплекс організаційно-економічних заходів із консолідації всіх суб'єктів регіонального розвитку, який повинен бути формалізований у стратегіях, проектах і програмах розвитку регіонів.

В умовах децентралізованих публічно-владних відносин саме «мережева модель» взаємодії суб'єктів влади та суспільства формує довіру між інституціональними суб'єктами та корпоративний інтерес всіх учасників. Мережева модель публічного управління реалізацією державної політики регіонального розвитку в умовах децентралізації може використовуватися як інструмент узгодження мети та поєднання організаційних і самоорганізаційних ресурсів суб'єктів регіонального розвитку.

Отже, на сьогодні відсутні загальнодержавна кластерна концепція та інституціоналізація кластерної ініціативи, не визначено функції та повноваження учасників кластера, повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо координації дій, інструментарій врахування соціально-економічної специфіки кожного регіону та економіко-фінансового стимулювання кластерних структур тощо. Наразі, з точки зору державного управління, нагальним є формування чіткого законодавчого забезпечення формування та функціонування кластерних форм мережевої організації.

Список використаних джерел

1. Афанасьев М., Мясникова Л. Мировая конкуренция и кластеризация экономики // Вопросы экономики. 2005. № 4. С. 75–86.
2. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво / під наук. ред. В. І. Пили. Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2006. 412 с.
3. Соколенко С. І., Борисенко М. Б. Розвиток Харківського регіону на кластерній основі // Діловий вісник. 2011. № 9. С. 10–11.
4. Кизим М. О. Український досвід формування кластерних структур. URL : http://ndc-ipr.org/media/documents/problems-of-economy-2012-1_0-pages-3_11.pdf.
5. Веб-сайт Кластеру деревообробки та меблевого виробництва. URL : <http://www.domv.lviv.ua/companies/partners>.

6. Стратегія економічного та соціального розвитку Херсонської області на період до 2015 року. К. : ВПСУ НАНУ, 2007. 279 с.
7. Соціально-економічний аналіз Херсонської області. URL : http://www.hgi.org.ua/strat_1.pdf.
8. Кирилов Ю. Є. Кластери як інструмент підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації // Ефективна економіка. 2013. № 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2608>.
9. Керамічний край Донеччини: новий вектор / «Програма сприяння відродження та інтеграції сходу України «ДОНБАС». URL : <http://gsdonbas.org.ua/?p=3306&lang=uk>.
10. Прушківська Е. В. Аналіз найбільш перспективних для створення на території Запорізького регіону кластерів // Економічний вісник Національного гірничого університету. 2007. № 2. С. 26–31.
11. Ковінчук О. Л. Принципи формування та функціонування кластерних утворень // Молодий вчений. 2016. № 4. С. 644–648.
12. Українське агентство кластерного розвитку Clust-UA. URL : <http://clust-ua.org>.
13. Яблуневий кластер «Буковина». URL : <http://applecluster.org/news>.
14. Чому важливі IT-кластери. URL : <http://biz.nv.ua/ukr/experts/medovoy/navishcho-potribni-it-klasteri-105688.html>.
15. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>.

Надійшла до редакції 01.12.2016

Васильєва А. И. Современное состояние формирования и функционирования кластеров в Украине

Исследовано современное состояние формирования и функционирования кластеров в Украине, определены общие для всех регионов Украины сложности в создании кластеров, а именно: отсутствие налаженного партнерства между органами власти и предпринимательскими структурами; нечетко определены условия деятельности кластеров; слабый уровень взаимодействия между предприятиями региона; отсутствие активного участия в кластерах научных учреждений и высших учебных заведений; слабая мотивация предприятий региона и нежелание рисковать; отсутствие средств на реализацию кластерных проектов; незначительная информированность предпринимателей о положительных результатах деятельности кластеров в различных регионах и за рубежом; отсутствие нормативно-правовых документов, которые стимулируют и регулируют деятельность кластеров; низкий уровень доверия между предпринимателями и органами власти; отсутствие государственной поддержки процессов кластеризации и тому подобное.

Отмечено, что сегодня отсутствуют общегосударственная кластерная концепция, не определены функции и полномочия участников кластера, полномочия местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления по координации действий, инструментарий учета социально-экономической специфики каждого региона и экономико-финансового стимулирования кластерных структур и тому подобное. Актуальным остается формирование законодательного обеспечения кластеризации.

Указано, что отсутствие нормативно-правового регулирования функционирования кластеров также делает невозможным получение информации о точном их количестве, финансовую и производственно-хозяйственную деятельность. Отсутствие информации и знаний по вопросам формирования кластерных структур еще один из факторов слабого развития таких интегрированных объединений на территории Украины.

Сдвигом нормативно-правового забезпечення кластеризації, по нашому мнению, можно считать принятие Государственной стратегии регионального развития Украины на период до 2020 года, которая предусматривает применение инструмента кластеров с целью стимулирования местного экономического развития.

Стоит подчеркнуть, что сегодня фиксируется эффект от кластерного подхода, он вышел за пределы только экономико-производственного взаимодействия, дает возможность достигать результата деятельности участников объединения в ассоциации, даже без закрепления законодательно категории «кластер», а также достижение синергетического эффекта развития территорий, на которых размещаются кластеры, однако не все регионы, в частности их органы публичной власти используют такую возможность.

Определено, что кластерный подход является составной частью механизма социально-экономического развития территорий, который основывается на нормативно-правовом обеспечении с продолжением его использования в стратегических документах, а также создание круга организационно-методически-информационной поддержке кластеризации на государственном уровне и в регионах.

Отмечено, что в условиях децентрализованных публично-властных отношений именно «сетевая модель» взаимодействия субъектов власти и общества формирует доверие между институциональными субъектами и корпоративный интерес всех участников. Сетевая модель публичного управления реализацией государственной политики регионального развития в условиях децентрализации может использоваться как инструмент согласования целей и сочетание организационных и самоорганизационных ресурсов субъектов регионального развития.

Ключевые слова: кластер, кластеризация, региональное развитие, публично-властные отношения, децентрализация.

Vasylieva, O. I. The Current State of Formation and Functioning of Clusters in Ukraine

In the article the current state of formation and functioning of clusters in Ukraine defined common to all regions of Ukraine difficulties in creating clusters, namely the lack of an established partnership between government and business structures; clearly defined terms of clusters; low level of interaction between enterprises of the region; lack of active involvement in clusters of research institutions and universities; weak motivation of regional enterprises and unwillingness to take risks; lack of funds for the implementation of cluster projects; a small business awareness of the positive results of clusters in different regions and abroad; lack of legal documents that stimulate and regulate the clusters; low level of trust between businesses and authorities; lack of state support for clustering processes etc.

It is indicated that today there is no nation-wide cluster concept, functions and powers of members of the cluster is not defined, the powers of local authorities and local authorities to coordinate actions, tools, taking into account the socio-economic specificity of each region and economic-financial incentives cluster structures and so on. Formation of legislative support for clustering is urgent.

It is noted that the lack of legal regulation of the clusters also makes it impossible to obtain accurate information on their number, financial and industrial and economic activity. Lack of information and knowledge on the formation of cluster structures is another factor in the weak development of integrated unions in Ukraine. The breakthrough of regulatory support of clustering, in our opinion, can be considered the adoption of the State Regional Development Strategy of Ukraine for the period till 2020, which provides for the use of the instrument cluster in order to stimulate local economic development.

It should be stressed that today the effect of the cluster approach is fixed, it went beyond just economic and industrial cooperation, makes it possible to achieve results through the cooperation of members in the association, even without securing legally the category «cluster» and to achieve synergistic effect of territorial development where clusters are located, but not all the regions, including public authorities use this opportunity.

It is determined that the cluster approach is a part of the mechanism for socio-economic development of territories, based on regulatory support to the continuation of its use in strategic documents, and create the number of organizational methods and information for support clustering at the state level and in the regions.

Thus, despite the fact that Ukraine is not yet formalized institutional conditions made between members of the cluster formations in the practice of regional development can already apply cluster approach, provided that they have common goals and are motivated to partner long-term contractual relationship. Use of cluster approach to the realization of state policy of regional development means a combination of interests and networking of all stakeholders of regional development, creating opportunities for the concentration of resources and improving efficiency. Activities for the implementation of the cluster approach — a complex of organizational and economic measures to consolidate all of the regional development, to be formalized in policies, projects and programs of regional development.

It is noted that in a decentralized public power relations is the «network model» of interaction between government and society generates confidence among institutional subjects and corporate interest of all participants. Network model of public management implementation of the state regional development policy under decentralization can be used as a tool for coordination purposes and combination of self-organizing and organizational resources of regional development.

Keywords: cluster, clustering, regional development, public relations of power, decentralization.

